

KONJENİTAL VE EDİNSEL SİNİR SİSTEMİ HASTALIKLARI

BÖLÜM 45

Cemalettin AYVAZOĞLU¹
Semistan KIZILTEPE²

DOI: 10.37609/akya.3747.c352

1. GİRİŞ

Merkezi sinir sistemi (MSS), canlının bilincini, çevreye uyumunu ve yaşadığı ortamdaki olaylara karşı adaptasyonunu sağlayan temel kontrol merkezidir. Sinir sistemi hastalıkları, edinsel (sonradan gelişen) veya konjenital (kalıtsal/doğumsal) olabilir. Konjenital hastalıklar daha nadir görülmekle birlikte, genellikle özel bakım ve yönetim stratejileri gerektirir. Buna karşılık, edinilmiş hastalıklar daha yaygın olup, yaşam kalitesini önemli ölçüde etkileyerek tedavi ve rehabilitasyon için kapsamlı bir yaklaşım gerektirir.

Kedi ve köpeklerde konjenital ve edinsel sinir sistemi hastalıkları oldukça yaygındır ve ciddi sağlık sorunlarına yol açabilir. Bu nedenle, tanı ve tedavi süreçlerinde bilinçli olmak ve gerektiğinde önleyici tedbirler almak büyük önem taşır.

Bu bölümde, sıklıkla görülen konjenital ve edinsel sinir sistemi hastalıkları ele alınmıştır. Bunlar arasında Miyastenia Gravis, Epilepsi, Hidrosefali, Vestibüler Sendrom, Feline Ataksi Sendromu, Feline İskemik Ensefalopati, Parkinson, Spinal Disrafizm, Spinal Musküler Atrofi ve Feline Hiperestezi Sendromu yer almaktadır. Bu hastalıkların patogenezi, klinik belirtileri, tanı yöntemleri ve tedavi yaklaşımlarına dair bilgiler

sunularak, veteriner hekimlerin ve araştırmacıların farkındalığının artırılması hedeflenmiştir.

2. MIYASTENİA GRAVİS

2.1 Tanım ve Sınıflama

Myasthenia Gravis (MG), genellikle köpeklerde ve nadiren kedilerde görülen, nöromusküler kavşakta yer alan nikotinik asetilkolin reseptörlerine (AChR) karşı otoantikorların oluşumu nedeniyle AChR'lerde azalma ile karakterize edilen bir nöromusküler iletim bozukluğudur. Bu durum, sinirlerden kaslara iletilen sinyallerin iletiminde sorunlara yol açar. MG hem edinsel (otoimmün) hem de konjenital (kalıtsal) formlarda ortaya çıkabilir. Edinsel MG, daha sık görülür ve otoimmün bir mekanizma ile gelişir. Konjenital MG ise nadirdir ve genetik geçişlidir; doğuştan reseptör sayısında yetersizlikle karakterizedir.

2.2 Patogenezi

Konjenital MG, sinirlerden gelen sinyallerin kaslara iletilmesini sağlayan mekanizmada bir veya daha fazla kusurun bulunduğu kalıtsal bir hastalıktır. Konjenital MG, nikotinik asetilkolin reseptörlerinin sentezinde görev alan genlerdeki mutas-

¹ Doç. Dr., Ardahan Üniversitesi, Nihat Delibalta Göle MYO, cemayvazoglu@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2064-0657

² Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi, Tuzluca Meslek Yüksekokulu, semistan.kiziltepe@igdir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3727-8893

İlaç tedavisi:

- » **Gabapentin**, nöropatik ağrıyı baskılayarak hem motor hem de davranışsal belirtilerin azalmasında etkilidir.
- » **Klomipramin** ve **amitriptilin** gibi trisiklik antidepressanlar, obsesif davranışları baskılamada yararlıdır.
- » **Seçici serotonin geri alım inhibitörleri (örneğin, fluoksetin)**, anksiyete baskılayıcı etkileri nedeniyle bazı olgularda kullanılır.
- » **Meloksikam**, inflamasyonu baskılayıcı etkiyle destekleyici tedavide yer alabilir.
- » **Siklosporin**, ciddi kaşıntı ve aşırı yalanma durumlarında nadiren tercih edilir.

Çevresel düzenlemeler:

- » Stres faktörlerinin azaltılması, evdeki uyaranların düzenlenmesi, çevresel zenginleştirme önerilir.
- » Oyun, tırmalama tahtası ve interaktif objeler kullanılarak kedinin ilgisinin başka yönlerle çekilmesi sağlanabilir.

Diyet değişiklikleri, özellikle gıda duyarlılığı şüphesi varsa, eliminasyon diyetleri önerilir.

Köpeklerde benzer davranışsal bozukluklarda SSRI ve klomipramin gibi ilaçlarla davranış terapisi kombinasyonu önerilmektedir. Ancak FHS'ye özgü nörolojik bulgular gözlenmez.

Tedaviye yanıt değişkendir. Bazı kedilerde semptomlar tamamen kontrol altına alınabilirken, bazı olgularda ataklar dönemsel olarak devam edebilir. Tedavi uzun süreli olmalı ve hastalık süreci boyunca yeniden değerlendirme yapılmalıdır.

11. SONUÇ

Sonuç olarak, Miyastenia Gravis, Epilepsi, Hidrosefali, Vestibüler Sendrom, Feline Ataksi Sendromu, Feline İskemik Ensefalopati, Parkinson, Spinal Disrafizm, Spinal Musküler Atrofi ve Feline Hiperestezi Sendromu gibi konjenital ve edinsel sinir sistemi hastalıkları, kedi ve köpeklerde yaygın olarak görülmektedir. Bu hastalıkların teşhis ve tedavisinde bilinçli olmak, erken tanı yöntemlerini uygulamak ve gerektiğinde önleyici tedbir-

ler almak büyük önem taşımaktadır. Bu sayede, hastalıkların yönetimi daha etkili hale getirilebilir ve etkilenen hayvanların yaşam kalitesi önemli ölçüde artırılabilir.

KAYNAKLAR

1. Amengual Batle, P., Rusbridge, C., Nuttall, T., Heath, S., & Marioni-Henry, K. (2019). Feline hyperaesthesia syndrome with self-trauma to the tail: retrospective study of seven cases and proposal for an integrated multidisciplinary diagnostic approach. *Journal of feline medicine and surgery*, 21(2), 178-185.
2. Arıburnu, N., & Tunç, A. S. (2021). Köpeklerde ve Kedilerde Epilepsi ve Etiyopatogenezi. *Institute of Health Sciences Journal*, 6(3), 229-238.
3. Flagstad, A., Trojaborg, W., & Gammeltoft, S. (1989). Congenital myasthenic syndrome in the dog breed Gammel Dansk Hønsehund: clinical, electrophysiological, pharmacological and immunological comparison with acquired myasthenia gravis. *Acta Veterinaria Scandinavica*, 30, 89-102.
4. He, Q., Lowrie, C., Shelton, G. D., Castellani, R. J., Menotti-Raymond, M., Murphy, W., ... & Fyfe, J. C. (2005). Inherited motor neuron disease in domestic cats: a model of spinal muscular atrophy. *Pediatric research*, 57(3), 324-330.
5. Hiçdönmez, T. (2013). Spinal lipomlar: lipomyelomeningosel ve Filum Terminale lipomu. *Türk Nöroşirürji Dergisi*23, 244-249.
6. Kandır, S. Nörogenetik hastalıklarda alternatif model organizma: köpekler. *Bozok Veterinary Sciences*, 3(1), 28-32.
7. Kızıl Ö. Miyastenia gravis. Gönül R, editör. *Kedi ve Köpeklerde Otoimmün Hastalıklar*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2024. p.57-60.
8. Moretto, L., Beckmann, K., Günther, C., Herzig, R., Rampazzo, A., Suter, A., ... & Glaus, T. (2023). Manifestations of hypertensive encephalopathy in cats. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 25(2), 1098612X231153357.
9. Nakamoto, Y., Ozawa, T., Mashita, T., Mitsuda, M., Katakabe, K., & Nakaichi, M. (2010). Clinical outcomes of suspected ischemic myelopathy in cats. *Journal of Veterinary Medical Science*, 72(12), 1657-1660.
10. Pavelková, E. (2019). Feline arterial thromboembolism. *Companion Animal*, 24(8), 426-430.
11. Pedraza V. Disorders of the skeletal muscles. In: Ettinger SJ, ed. *Textbook of Veterinary Internal Medicine*. 3rd ed. Philadelphia: W.B. Saunders Comp;1989. p.733-44.
12. Penderis, J. (2009). The Wobbly Cat: Diagnostic and Therapeutic Approach to Generalised Ataxia. *JFeline Med Surg*, 11(5):349-359.
13. Ruiz Suarez, N., Mareyam Bhatti, S. F., Hermans, M., Baptista Da Silva, C., & Hesta, M. (2021). Food hypersensitivity and feline hyperaesthesia syndrome (FHS): A case report. *Veterinárná medicína*.
14. Rylander, H., Eminaga, S., Palus, V., Steinberg, H., Canine, A., Summers, B. A., ... & Cherubini, G. B. (2014). Feline ischemic myelopathy and encephalopathy secondary to hyaline arteriopathy in five cats. *Journal of*

- feline medicine and surgery, 16(10), 832-839.
15. Santoro, D., Pucheu-Haston, C. M., Prost, C., Mueller, R. S., & Jackson, H. (2021). Clinical signs and diagnosis of feline atopic syndrome: detailed guidelines for a correct diagnosis. *Veterinary dermatology*, 32(1), 26-e6.
 16. Sonat, F. A. (2009). Hayvanlarda epilepsi. *Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 28(1), 47-52.
 17. Tortori-Donati, P., Rossi, A., Biancheri, R., & Cama, A. (2001). Magnetic resonance imaging of spinal dysraphism. *Topics in Magnetic Resonance Imaging*, 12(6), 375-409.
 18. Williams, K. J., Summers, B. A., & Lahunta, A. D. (1998). Cerebrospinal cuterebriasis in cats and its association with feline ischemic encephalopathy. *Veterinary pathology*, 35(5), 330-343.